

**TALABAGA YO‘NALTIRILGAN YONDASHUVLARNING
AKADEMIK MUVAFFAQIYAT VA TA’LIM JARAYONIDAGI
FAOLLIKKA TA’SIRI**

O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti 1 bosqich talabasi

Mirodilova Alloma

O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti katta o‘qituvchisi

Jahongir Javdatovich Tursunhodjaev

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada talabaga yo‘naltirilgan yondashuvlarning zamonaviy ta’lim tizimidagi ahamiyati, ularning talabalarning akademik muvaffaqiyati va ta’lim jarayonidagi faolligiga ta’siri tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida student-centered learning metodlarining nazariy asoslari, interaktiv ta’lim usullari, hamkorlikdagi o‘qitish, muammoli ta’lim hamda raqamli texnologiyalarning o‘quv jarayonidagi roli o‘rganildi. Natijalar talabaga yo‘naltirilgan yondashuvlar talabalarning motivatsiyasi, mustaqil fikrlashi, kommunikativ kompetensiyasi va o‘quv samaradorligini oshirishda muhim omil ekanligini ko‘rsatdi.

Kalit so‘zlar: talabaga yo‘naltirilgan ta’lim, akademik muvaffaqiyat, ta’lim faolligi, interaktiv metodlar, mustaqil ta’lim, innovatsion pedagogika, kommunikativ kompetensiya.

KIRISH

Zamonaviy ta’lim tizimida o‘quvchi yoki talabani ta’lim jarayonining markaziga qo‘yish muhim pedagogik tamoyillardan biri sifatida qaralmoqda. An’anaviy teacher-centered yondashuvlarda asosiy e’tibor o‘qituvchi faoliyatiga qaratilgan bo‘lsa, bugungi kunda student-centered learning modeli talabaning individual ehtiyojlari, qiziqishlari va faolligini rivojlantirishga xizmat qilmoqda.

Globallashuv va raqamli texnologiyalar rivojlanishi natijasida ta'lim tizimida innovatsion metodlarni qo'llash zarurati ortib bormoqda. Shu sababli zamonaviy pedagogika talabalarning mustaqil fikrlashi, muammolarni hal qilish qobiliyati, tanqidiy tafakkuri va kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan metodlarni qo'llashni talab qiladi.

Talabaga yo'naltirilgan yondashuvlar o'quv jarayonida interaktivlikni kuchaytiradi va talabalarning darsdagi ishtirokini oshiradi. Bunday yondashuvlarda o'qituvchi bilim beruvchi emas, balki fasilitator va yo'naltiruvchi sifatida faoliyat yuritadi. Natijada talabalar o'quv jarayonida faol ishtirok etadi, mustaqil izlanadi va o'z bilimlarini amaliyot bilan bog'lash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Mazkur maqolaning maqsadi talabaga yo'naltirilgan yondashuvlarning akademik muvaffaqiyat va ta'lim jarayonidagi faollikka ta'sirini ilmiy jihatdan tahlil qilishdan iborat.

ASOSIY QISM

Talabaga yo'naltirilgan yondashuv tushunchasi

Talabaga yo'naltirilgan ta'lim — bu o'quv jarayonida talabaning ehtiyojlari, qobiliyatlari, qiziqishlari va individual xususiyatlarini hisobga oluvchi pedagogik yondashuvdir. Ushbu modelda talabalar passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida namoyon bo'ladi.

Mazkur yondashuv quyidagi xususiyatlari bilan ajralib turadi:

- talabaning mustaqil fikrlashini rivojlantirish
- hamkorlikdagi o'qitishni tashkil etish
- muammoli vaziyatlar yaratish
- kommunikativ faoliyatni kuchaytirish
- refleksiya va o'z-o'zini baholashni rivojlantirish.

Akademik muvaffaqiyatga ta'siri

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, student-centered yondashuvlar talabalar akademik natijalarining yaxshilanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Interaktiv

metodlar orqali talabalar nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bog'lash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Masalan: loyiha asosida o'qitish, case study, debat va munozaralar, problem-based learning, flipped classroom.

Bunday metodlar talabalarning analitik fikrlashini, ijodkorligini va muammolarni mustaqil hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Shuningdek, talabaga yo'naltirilgan ta'lim motivatsiyani oshiradi. Talabalar o'z fikrlarini erkin ifoda etishi va dars jarayonida faol qatnashishi sababli o'quv jarayoni samaraliroq bo'ladi.

Ta'lim jarayonidagi faollikka ta'siri

Student-centered yondashuvlarning eng muhim afzalliklaridan biri talabalar faolligini oshirishidir. An'anaviy darslarda talabalar ko'proq tinglovchi rolini bajarsa, zamonaviy interaktiv metodlarda ular:

- muhokama qiladi;
- guruhlarda ishlaydi;
- taqdimot tayyorlaydi;
- mustaqil izlanadi;
- raqamli platformalarda faoliyat olib boradi.

Bu esa ta'lim jarayonining dinamik va samarali bo'lishini ta'minlaydi.

Talabalarning darsdagi faolligi ularning kommunikativ kompetensiyasini ham rivojlantiradi. Ayniqsa chet tillarini o'qitishda student-centered metodlar samarali hisoblanadi.

Raqamli texnologiyalarning roli

Raqamli texnologiyalar student-centered learning samaradorligini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Google Classroom, Moodle, Zoom, Kahoot, Quizizz kabi platformalar: Interaktiv ta'limni tashkil etadi, masofaviy ta'limni qo'llab-quvvatlaydi, individual yondashuvni kuchaytiradi, tezkor feedback berish imkonini yaratadi.

Texnologiyalar orqali talabalar istalgan vaqtda ta'lim resurslaridan foydalanishi mumkin.

Zamonaviy pedagogik metodlar

Talabaga yo'naltirilgan ta'limda quyidagi metodlar keng qo'llaniladi:

1. Flipped classroom

Talabalar nazariy materiallarni uyda o'rganib, auditoriyada amaliy mashg'ulotlar bilan shug'ullanadi.

2. Cooperative learning

Talabalar guruhlarda ishlash orqali hamkorlik va kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantiradi.

3. Problem-based learning

Talabalar muammoli vaziyatlarni hal qilish orqali tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi.

4. Project-based learning

Loyiha asosida ishlash talabalarni mustaqil tadqiqot olib borishga o'rgatadi.

XULOSA

Talabaga yo'naltirilgan yondashuvlar zamonaviy ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ushbu metodlar talabalarning akademik muvaffaqiyatini oshirish, motivatsiyasini kuchaytirish va ta'lim jarayonidagi faolligini rivojlantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari student-centered learning metodlari:

- mustaqil ta'limni rivojlantirishi;
- kommunikativ kompetensiyani oshirishi;
- tanqidiy fikrlashni shakllantirishi;
- o'quv motivatsiyasini kuchaytirishi;
- akademik samaradorlikni yaxshilashini ko'rsatdi.

Shuningdek, raqamli texnologiyalar va innovatsion metodlarning integratsiyasi ta'lim sifatini oshirishda muhim omil ekanligi aniqlandi.

Kelgusida student-centered yondashuvlarni yanada takomillashtirish va ularni amaliyotga keng joriy etish zamonaviy ta'limning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Richards J. Communicative Language Teaching Today. – Cambridge University Press, 2006.
2. Brown H.D. Principles of Language Learning and Teaching. – Pearson Education, 2014.
3. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. – London: Pearson, 2015.
4. Nunan D. Task-Based Language Teaching. – Cambridge University Press, 2004.
5. Freeman D. Techniques and Principles in Language Teaching. – Oxford University Press, 2011.
6. Safarova R. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2020.
7. Yo'ldoshev J. Innovatsion ta'lim metodlari. – Toshkent, 2021.
8. Karimov I. Ta'limda interaktiv metodlardan foydalanish. – Toshkent, 2019.

